

Tomasz Bekrycht
Uniwersytet Łódzki

Konferencja „Wpływ teorii Profesora Jerzego Wróblewskiego na współczesne prawoznawstwo”, 15–16 maja 2010 r.*

W dniach 15–16 maja 2010 r. na Uniwersytecie Łódzkim odbyła się konferencja poświęcona pamięci twórczości jednej z najwybitniejszych postaci nauki prawa – Profesora Jerzego Wróblewskiego. Impulsem zorganizowania tego przedsięwzięcia była okoliczność przypadającej w tym roku dwudziestej rocznicy jego śmierci.

Profesor Jerzy Wróblewski był osobą, która wyznaczała kierunki w wielu obszarach prawoznawstwa, a jego ogromny dorobek naukowy, nie tylko w liczbie napisanych przez niego prac (około 800 pozycji), ale również w nowatorstwie naukowym, wpływał na myśl prawniczą zarówno w Polsce jak i na świecie.

Literatura przedmiotu pokazuje, że dwadzieścia lat, które minęły od śmierci tej wybitnej postaci nauki polskiej jest okresem, w którym zaproponowane przez niego teorie można poddać wielostronnej analizie i krytyce oraz dokonać podsumowania jego dorobku, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu intelektualnego na aktualną problematykę prawoznawstwa.

Taka też idea przyświecała organizatorom konferencji – Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Uniwersytetu Łódzkiego – instytucji, której Profesor Jerzy Wróblewski był wieloletnim Kierownikiem (był również Dziekanem Wydziału Prawa i Administracji oraz Rektorem Uniwersytetu Łódzkiego).

Konferencja skierowana była do młodych naukowców – seminarzystów i doktorantów Katedr Teorii i Filozofii Prawa. Jej celem była idea choćby częściowego usystematyzowania proponowanych przez Profesora rozwiązań i refleksja nad ich obecnością oraz wykorzystaniem we współczesnej teorii i filozofii prawa.

Zaproszenie na konferencję przyjęły niemal wszystkie ośrodki naukowe w Polsce. Przyjechali przedstawiciele Uniwersytetu Gdańskiego (1 referat), Uniwersytetu Szczecińskiego (1 referat), Uniwersytetu Śląskiego (1 referat), Uniwersytetu Wrocławskiego (3 referaty), Uniwersytetu Warszawskiego (1 referat), Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (2 referaty), Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

* W niniejszym numerze *Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej* zamieszczony jest opracowany na podstawie wygłoszonego na konferencji referatu artykuł: A. Dyrda, *Argument „semantycznego ukąszenia” a teoria prawa Jerzego Wróblewskiego*; Kolejne artykuły ukażą się w następnych numerach.

(3 referaty), Uniwersytetu Jagiellońskiego (2 referaty) oraz Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu (1 referat); gospodarze konferencji ogłosili 6 referatów.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał uczeń i wieloletni współpracownik, a obecnie Kierownik Katedry Teorii i Filozofii Prawa – Marek Zirk-Sadowski. Przedstawił on osobę Profesora Jerzego Wróblewskiego jako naukowca i dydaktyka oraz podzielił się z uczestnikami konferencji wieloma osobistymi spostrzeżeniami oraz wspomnieniami z okresu nauki i współpracy z Profesorem.

Twórczość Profesora Jerzego Wróblewskiego obejmowała wszystkie obszary problemowe teorii i filozofii prawa i odpowiednio do tego przedmiotem przedstawianych na konferencji referatów była tematyka całości przestrzeni tej dziedziny wiedzy.

Ujmując meritum treści referatów, można wskazać na pięć płaszczyzn refleksji odnoszącej się do twórczości Jerzego Wróblewskiego. Niewątpliwie największym obszarem badań i proponowanych przez Profesora rozwiązań merytorycznych pozostaje problematyka dyskursu stosowania prawa, a w szczególności zagadnienie klaryfikacyjnej koncepcji wykładni prawa. W związku z tym zagadnienie to zostało poddane najbardziej obszernej analizie, krytyce i dyskusji, co ujawniło nie tylko możliwość wielostronnej interpretacji tej koncepcji, ale przede wszystkim aktualność teoretyczną tego modelu i jego obecność w dyskusji oraz praktyce prawnoznawstwa. Ta problematyka niewątpliwie dominowała podczas konferencyjnych dyskusji.

Drugim obszarem zainteresowań Profesora Jerzego Wróblewskiego był dyskurs tworzenia prawa, który został przez niego wielostronnie opisany i znalazł swój naukowy wyraz m.in. w takich monografiach jak *Teoria racjonalnego tworzenia prawa* i *Zasady tworzenia prawa*. Teoretyczna problematyka odnosząca się do dyskursu tworzenia prawa wydaje się być zawsze aktualną ze względu na pojawiającą się w wielu okresach dynamikę przemian społecznych. Tezę tę w pełni potwierdziła treść wygłoszonych na konferencji referatów oraz, podobnie jak w dyskursie stosowania prawa, ujawniła się obecność rozwiązań i propozycji teoretycznych ujęć modelu tworzenia prawa, a także teoretycznych analiz systemu prawa zaproponowanych przez Profesora Jerzego Wróblewskiego.

Trzecim obszarem teoretycznej refleksji mającej swój wyraz w wielu publikacjach Profesora są zagadnienia metodologiczne odnoszące się do nauki prawa, a w szczególności określenie statusu naukowego prawnoznawstwa i jego relacji do innych dziedzin wiedzy. Jerzy Wróblewski wielokrotnie stawiał pytanie o naukowość refleksji nad prawem i stosunek naukowości prawnoznawstwa do innych nauk, a także pytał o możliwość dokonywania takich porównań. Jego twórczość wyraźnie wykazuje tezę o naukowości tej dziedziny wiedzy i zawiera liczne argumenty ją wspierające. Ten obszar twórczości Profesora stał się tematem dwóch obszernych referatów, ale nie był tak silnie dyskutowany podczas konferencji jak zagadnienia jego teorii stosowania i tworzenia prawa. Treść tych referatów wyraźnie jednak pokazała, że rozwiązania zaproponowane przez Jerzego Wróblewskiego są obecnie kanonem we współczesnej teorii i filozofii prawa.

Czwarty obszar naukowej działalności Profesora Jerzego Wróblewskiego to tematyka, która jest – można powiedzieć – obecna we wszystkich jego dziełach, gdyż zawsze stanowi immanentną część każdej poważnej refleksji naukowej. Chodzi o obszar filozofii prawa i związaną z tym obszarem ogromną problematykę wyrażającą się w stwierdzeniu, że prawnoznawstwo, tak jak każda nauka, szuka swojego uzasadnienia i dokonuje tego na co najmniej dwóch płaszczyznach. Po pierwsze, na płaszczyźnie uzasadnienia samej siebie, a po drugie, na płaszczyźnie uzasadnienia poruszanej przez nią problematyki.

Aparat pojęciowy prawoznawstwa, jak i każdej nauki, jest niewystarczający do uprawiania tego typu refleksji, w związku z tym sięga się zwykle do aparatu pojęciowego filozofii. Nauka prawa jest niewątpliwie ogromnym obszarem wiedzy, który wiele czerpie z refleksji filozoficznej, czego doskonałym przykładem jest problematyka obowiązywania zewnętrznego prawa (uzasadnienia prawa), problematyka statycznych i dynamicznych koncepcji wykładni, problematyka ideologii decyzji stosowania prawa, problematyka preferencji aksjologicznych w obszarze tworzenia prawa oraz problematyka języka i działań komunikacyjnych tkwiących na stałe w sferze społecznej.

Treści referatów, które można byłoby zaliczyć do tego obszaru działalności naukowej Profesora Jerzego Wróblewskiego, doskonale pokazały obecność w jego dziełach tej niezwykle trudnej problematyki. Pokazały również zdeterminowanie wielu proponowanych przez niego teorii przez przyjęcie pewnej wizji filozofowania oraz obecność jego twórczości w ogólnosiwiatowym dyskursie prawnofilozoficznym. Profesor wielokrotnie podkreślał, że zagadnienia tej płaszczyzny refleksji naukowej determinują faktyczne rozwiązania dokonywane w dyskursie tworzenia i stosowania prawa, co było silnie akcentowane w treści wielu referatów. W szczególności podkreślano doniosłość wyraźnego wyodrębnienia płaszczyzny aksjologicznej badania prawa.

Piątym obszarem zainteresowań naukowych Profesora Jerzego Wróblewskiego było zagadnienie mieszczące się w pojęciu informatyki prawniczej. Współcześnie jest to niezwykle istotne zagadnienie, ale wydaje się, że w refleksji nauki prawa stojące w cieniu obszarów problemowych wskazanych powyżej. Jerzy Wróblewski był jednym z tych, którzy zawsze dostrzegali konieczność konceptualizacji tej problematyki, choć niewątpliwie jest to zapoznany obszar jego działalności naukowej. Na szczęście został on przedstawiony w jednym z referatów, którego treść wyraźnie wskazuje na to, że Profesor mocno podkreślał konieczność zainteresowania tym obszarem prawoznawstwa i był odważnym nowatorem w rozwiązaniach informatyki prawniczej.

Podsumowując, pierwsza konferencja w całości poświęcona pamięci twórczości Profesora Jerzego Wróblewskiego z pewnością będzie stanowiła początek głębokiej refleksji nad jego ogromną twórczością. Ujawniła wielość problematyki, która nieustannie znajduje konieczność analizowania i krytykowania, a której źródłem są dzieła Profesora. Bez wątplenia wiele elementów jego teorii jest obecnych we współczesnych koncepcjach teoretycznoprawnych i ze względu na dogłębną rozważań takimi zawsze pozostaną, choć oczywiście nie wszystkie z nich wytrzymują współczesną krytykę. Konferencja pokazała, że dzieła Profesora Jerzego Wróblewskiego są źródłem wiedzy i inspiracji kolejnych pokoleń teoretyków i filozofów prawa i często stanowią punkt wyjścia dla obecnie proponowanych rozwiązań.